

The World in a Sea, Catholics and the Mediterranean during the Pontificate of Pius XII, Nicholas Joseph DOUBLET (ur.), Studium, Roma, 2023., 146 str.

Zbornik radova objavljen 2023. godine u Rimu nastao je u sklopu međunarodnog projekta »Occidentales - Horizons and projects of civilization in the Church of Pius XII«, koji se provodi u suradnji Katoličkog sveučilišta Presvetog Srca, Papinskog sveučilišta Gregoriana, Sveučilišta u Navarri i Portugalskog katoličkog sveučilišta. Urednik ovoga zbornika je Nicholas Joseph Doublet, predavač crkvene povijesti na Malteškom sveučilištu u Msidi.

Zbornik pred čitateljstvo stavlja sedam radova, uz uvod »Introduction« (9-14), što ga potpisuje urednik Nicholas Joseph Doublet. Prvi rad u zborniku potpisuje Massimo de Leonardis, a rad je naslovljen »Religions and International Politics in the Mediterranean region during the Pontificate of Pius XII (1945-1958)« (15-29), u kojem autor proučava međuodnose i međuovisnosti kršćanske civilizacije, Zapada i Hladnog rata tijekom razdoblja što ga je već u naslovu odredio: od 1945. do 1985. godine na prostoru Mediterana. Autor zaključuje da Mediteran nije podijeljen strateškim linijama (misleći pritom na tzv. željeznu zavjesu), već daleko važnijim linijama: kulturološkim, religijskim, političkim i socijalnim. Drugi među autorima koji svojim radom produbljuju naslovnu temu zbornika je Roberto Regoli, koji u svojem radu »Pius XII's public magisterium on the Mediterranean world« (30-45) pred čitatelja stavlja učiteljstvo pape Pija XII., tj. pojašnjava njegovo razumijevanje kršćanske ujedinjenje Europe. Potom slijedi rad »French Catholics in the Mediterranean ambit: from the Liberation to the Algerian war« autora Dominiquea Avona (46-63), koji s podosta statističkih podataka objašnjava životnu situaciju Francuza katolikâ u sjevernoj Africi (Alžiru) tijekom pontifikata Pija XII. Donosi i kratak povijesni pregled suradnje, intelektualne i kulturne razmjene između kršćana i muslimana te nas upoznaje s činjenicom koliko je i matični francuski teritorij trpio dok najzad nije nastupilo osamostaljenje Alžira od Francuske. Carlos Veci Lavín priložio je zborniku svoj rad pod naslovom »The Pope's Rome at the centre of the Sea: the Mediterranean in the horizon of the Spain's National Catholicism (1939-1958)« (64-79). Upoznaje nas s fenomenom »nacionalnog katolicizma«, što je oblikovalo velik dio španjolske povijesti tijekom 20. stoljeća. Autor zaključuje da su tri velike mediteranske države: Francuska, Italija i Španjolska, tijekom prošloga stoljeća imale svaka vlastitu promjenu u crkvenom životu. U Francuskoj je katolicizam prošao proces modernizacije, u Italiji je kršćanska demokracija činila svoje prve korake, a Španjolska je živjela vlastiti put te su posljedično europski katolici bili podijeljeni u vremenu kad je Pio XII. pozivao na zajedništvo i na zajedničke misionarske pothvate. »Italian Catholics and the Mediterranean (1945-1958)« (80-106) rad je Paola Valva u kojem proučava temu talijanskog katolicizma tijekom poraća Drugoga svjetskog rata, točnije, djelovanje Kršćanske demokratske stranke tijekom poraća. Zaključujući rad, autor citira istarskog povjesničara Egidija Ivetića, koji potiče Italiju da ponovno promisli samu sebe kao središte Mediterana te se tako kulturološki i politički može kvalitetnije uključiti u postojeće mediteranske dinamike. Urednik zbornika Nicholas Joseph Doublet pridružio se skupini autora te je zborniku pridonio svojim radom »Forging a Maltese State – Projects of Civilization articulated in the clash between Church and State in the period 1921-1964« (107-127), koji otvara podsjetnikom da Maltežani početke svoje katoličke vjere vežu uz sv. Pavla i njegov brodolom. Urednik nas u svom radu pobliže upoznaje s

povijesnim ambijentom u kojem je izglasan malteški ustav 1921. godine. Potom su opisani prijepori između Crkve i države tijekom narednih desetljeća, a sve je to dovelo autora do zaključka o vrlo aktivnom i zauzetom djelovanju Crkve na karitativnom i socijalnom području kako bi se osigurao uravnotežen razvoj čitave države. Simone Azzopardi okončava zbornik svojim radom »A Mediterranean Island at a Crossroads: 1950s Malta in Empire« (128-136) u kojem nas upoznaje s tranzicijom što ju je prošla Malta tijekom šestog desetljeća minulog stoljeća. Autorica podsjeća da je Malta bila dio britanskih teritorija te da je nakon Drugoga svjetskog rata bilo potrebno mnogo ulagati u obnovu otoka: preko 30 milijuna engleskih funti bio je iznos koji je konačno odobren vladi da započne i dovrši obnovu. Velike ekonomske neprilike natjerale su gotovo 70 tisuća osoba na potragu posla i boravišta drugdje. Za Maltu je to predstavljalo velik demografski udarac jer je u razdoblju od desetak godina ostala bez 23 % svojega stanovništva. Autorica završava rad opisujući put do malteške neovisnosti o britanskoj vlasti i britanskoj kruni, koji nije bio bez svojih političkih previranja i društvenih nemira.

Završetak zbornika sastoji se od kratkih biografija autora priloga »The Authors« (137-139) te kazala imena »Indeks of Names« (141-146). Popis izdanja edicije »Cultura studium. Nuova serie« donosi niz zadnjih objavljenih naslovâ te započinje brojem 130., a završava brojem 312. Popis se nalazi na jedanaest nenumeriranih stranica.

Vatroslav Siketić